

Nr 311.

Av herr **Lindberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition till 1924 års riksdag med förslag till militärväsendets ordnande väcktes i båda kamrarna motioner med yrkande, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning och därefter framläggande för riksdagen av en plan för krigsväsendets fullständiga avskaffande och fredsgarantiernas stärkande. Vid försvarsfrågans behandling i riksdagen samlade detta yrkande i andra kammaren 76 och i första kammaren 45 röster. Nära en tredjedel av riksdagens ledamöter uttalade sig således vid detta tillfälle för avvärningsprincipen och begärde en avvecklingsplan beträffande vårt lands militärväsen.

Vid valen föregående år till riksdagens andra kammare hade väljarna att taga ställning till bl. a. försvarsfrågan. Valresultatet gav vid handen, att väljaremajoriteten anslöt sig till kravet på en beskärning av militärorganisationen. Nära tre fjärdedelar av denna majoritet uttalade sig för en lösning av vår militärfråga, vid vilken försvarsutskottets förslag vid 1924 års riksdag borde vara maximum av militärbördor. Inom denna del av väljarekåren befunno sig de flesta anhängarna till den fullständiga avvärningen. Deras antal låter sig icke uppskattas, men att det är större än som finnes uttryckt i riksdagsrepresentationens sammansättning, är ställt utom allt tvivel. Av de partier, som bildade vänsterns väljaremajoritet, anslöt sig Frisinnade folkpartiet till en linje i militärfrågan, vilken, av valprogrammets formulering att döma, högst sträckte sig till det av detta parti vid försvarsfrågans slutliga behandling i 1924 års försvarsutskott avgivna kompromissbudet. Även inom denna väljaregrupp förefinnes dock en meningsriktning av rent pacifistisk natur. Icke heller dess styrka låter sig uppskattas, men det torde även beträffande denna kunna sägas, att den i riksdagen icke äger tillräcklig representation.

Kungl. Maj:ts till årets riksdag avgivna proposition angående försvarsväsendets ordnande, nr 50, är ett högre bud än den överväldigande delen av Socialdemokratiska arbetarepartiets och Frisinnade folkpartiets sammanlagda väljarekår anslutit sig till vid senaste riksdagsmannaval. Därav följer att detta förslag, därest det antages av riksdagen, icke kan komma att vila

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 4 saml. 67 häft. (Nr 307—313.) 2

på den breda grund av vänsterväljarnas förtroende, regeringen anser vara önskvärd. Förvisso hade en större grad av förtroende varit att tillgodoräkna ett förslag från Kungl. Maj:t efter de linjer, som uppdrogos av socialdemokraterna i 1924 års försvarsutskott. Men även ett sådant förslag hade varit ett högre bud än som varit betingat av det parlamentariska maktläget, därest vid försvarsfrågans förberedande behandling i försvarsrevisionen nedrustningsståndpunkten kraftigare än vad skedde blivit företrädd.

En lösning av militärfrågan enligt regeringens förslag tillfredsställer oss icke. Vår strävan kommer efter en dylik lösning att vara inriktad på ytterligare beskärning utan tidsutdräkt av militärorganisationen. Med vår uppfattning av försvarsproblemets natur låter sig icke förenas en militärorganisation, som sträcker sig utöver en folkligt organiserad ordningsmakt. Vi anse en militärorganisation av krigsmässiga dimensioner så långt ifrån nödvändig för vårt land, att vi tvärtom betrakta den såsom en fara för landets fred. Därav följer att vi icke skulle rygga för att nu gå till den fullständiga avvecklingen av vår krigsmakt, om vi förfogade över de här för nödvändiga maktmedlen. Vi befinna oss i detta avseende på samma linje som de danska och norska socialdemokratiska partierna. Den angelägnaste uppgiften för vårt land i försvarshänseende synes oss vara åtgärders vidtagande för de fredliga garantiernas stärkande. Vad vi därvid åsyfta finnes utförligt utvecklat i motion nr 355 i andra kammaren vid 1924 års riksdag.

I nyss berörda motion vid föregående riksdag påyrkades bland annat en högsta övningstid av 90 dagar för samtliga vapenslag och en beskärning av krigsväsendets organisation enligt den då framlagda socialdemokratiska motionen, allt såsom ett provisorium i avvaktan på den plan för avvecklingen av militärväsendet, varom vi vidare framställde yrkande. Försvarsutskottet lämnade motionen utan avseende. Ett liknande yrkande i år skulle jämväl bli utan praktisk betydelse. Däremot tro vi oss kunna påräkna intresse i riksdagen även i år för ett yrkande av den innebörd, som finnes omnämnd i inledningen till denna motion. En anslutning till ett sådant yrkande innebär erkännande av avvapningen såsom redan nu en för vårt land praktisk angelägenhet. På denna principiella grundval reses krav på utarbetandet genom Kungl. Maj:ts försorg av en plan för krigsväsendets avskaffande och fredsgarantiernas stärkande. Slutligen markeras den rent provisoriska karaktären av en lösning av militärfrågan vid årets riksdag.

I anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 50 angående försvarsväsendets ordnande och med åberopande av det ovan anförda samt moti-

veringen i motion nr 355 i andra kammaren vid 1924 års riksdag, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och framläggande skyndsamt för riksdagen av en plan för den militära avrustningen ned till en folkligt organiserad ordningsmakt samt angående fredsgarantiernas stärkande.

Stockholm den 17 mars 1925.

Elof Lindberg.

Helge Bäcklund.

C. O. Johansson.

Nils Olsson
i Rödningberg.

Alfr. Werner.

I motionsyrkandet instämma:

Ernst Hage.

Harald Hallén.

Ant. Wikström.

Erik Fast.

Hans Morfeldt.

J. H. Blomquist.

Bertil Mogård.

Einar Ahl.

O. W. Lövgren.

Helmer Molander.
